

**UCHWAŁA NR LXIX/548/23
RADY MIEJSKIEJ W ŚWIĘTOCHŁOWICACH**

z dnia 30 marca 2023 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Mieście Świętochłowice na lata 2023-2026

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 40) w związku z art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249)

**Rada Miejska w Świętochłowicach
uchwała, co następuje:**

§ 1. Przyjąć Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Mieście Świętochłowice na lata 2023-2026, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Świętochłowice.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia, z mocą obowiązywania od 01 stycznia 2023 r.

Przewodniczący Rady
Miejskiej
w Świętochłowicach

Bartosz Karcz

Załącznik do uchwały Nr LXIX/548/23

RADY MIEJSKIEJ W ŚWIĘTOCHŁOWICACH

z dnia 30 marca 2023 r.

**GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY
OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE W MIEŚCIE ŚWIĘTOCHŁOWIC NA LATA 2023-2026
SPIS TREŚCI:**

- 1) **Wstęp.**
- 2) **Charakterystyka zjawiska przemocy.**
- 3) **Akty prawne.**
- 4) **Diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Miasta Świętochłowice.**
- 5) **Adresaci Programu.**
- 6) **Zadania Programu.**
- 7) **Przewidywane efekty Programu.**
- 8) **Ewaluacja i monitorowanie Programu.**
- 9) **Finansowanie Programu.**

1. Wstęp

Rodzinę określamy jako małą grupę społeczną, która jest podstawą szerszej społeczności. Rodzina jest jedyną w swoim rodzaju środowiskiem tworzącym osobowość, poglądy, styl życia, system prawidłowych norm i wartości. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku w art. 18 i 71 wskazuje, że instytucja rodziny jest objęta szczególną ochroną i opieką Rzeczypospolitej Polskiej, a jej dobro, państwo ma obowiązek uwzględniać w swojej polityce społecznej, zwłaszcza poprzez udzielenie szczególnej pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji społecznej. Jedną z najważniejszych ról w rodzinie odgrywają relacje panujące pomiędzy jej członkami, które powinny być oparte na wzajemnym szacunku, zrozumieniu oraz miłości. Jednakże zdarza się, że relacje te zostają zaburzone, co powoduje nie przestrzeganie zasad, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się niezgodne z normami prawnymi jak również z normami moralnymi oraz oczekiwaniami społecznymi. Przemoc w rodzinie generuje patogeniczne konsekwencje, które staje się źródłem lęku, bólu i poczucia bezsilności. Dlatego żaden człowiek nie powinien być narażony na przemoc w rodzinie, ponieważ to rodzina powinna gwarantować, swym członkom, bezpieczny i prawidłowy rozwój, oparty na zdrowym systemie norm i wartości. Nie budzi wątpliwości fakt, że zadaniem państwa jest zatem ochrona rodziny przed zagrożeniami płynącymi z zewnątrz i wewnątrz, w tym zwłaszcza przed przemocą ze strony najbliższych. Zjawisko przemocy dotykające społeczność lokalną jest ściśle powiązane z innymi obszarami problemów społecznych, dlatego ich rozwiązywanie powinno być wspólnym interesem uzupełniających się działań specjalistów, instytucji i organizacji. Zintegrowanie wszelkich zasobów jednostek i organizacji do realizacji zadań daje szansę stworzenia jednolitej strategii wsparcia oraz podniesienia skuteczności udzielanej pomocy. Program ma w swoich założeniach zintensyfikowanie zintegrowanych działań profilaktycznych, edukacyjnych, zwiększających bezpieczeństwo i wspierających, a także skutecznej interwencji. Powyższe działania mają być oparte na interdyscyplinarnej, współpracy różnych instytucji, co przyczynia się do zwiększenia skuteczności podejmowanych działań, a także umożliwia dotarcie do jak największej liczby osób, a w efekcie ogranicza rzeczony zjawisko i pomaga poprawić kondycję rodzin. Opracowany dokument przedstawia również charakterystykę i analizę zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Miasta Świętochłowice z uwzględnieniem danych ilościowych zebranych z lokalnych instytucji i służb zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie. Założeniem niniejszego Programu jest dalsze rozwijanie systemu współpracy wszystkich instytucji, służb i organizacji funkcjonujących na terenie Miasta Świętochłowice, w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Odbywać się to będzie poprzez profilaktykę i edukację społeczną, ochronę i pomoc osobom doznającym przemocy w rodzinie, oddziaływanie na osoby stosujące przemoc w rodzinie, ale także poprzez podnoszenie kompetencji służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Cele, działania i zadania

Programu będą podlegać monitoringowi, ewaluacji, a w miarę możliwości wprowadzane będą korekty, nowe rozwiązania wynikające z dynamiki zmieniających się uwarunkowań społecznych oraz doświadczeń podmiotów realizujących Program, dzięki czemu będzie on odpowiadał na bieżące potrzeby mieszkańców Świętochłowic w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

2. Charakterystyka zjawiska przemocy

a) Pojęcie przemocy w rodzinie.

Kiedy myślimy o przemocy, kojarzy nam się ona najczęściej z biciem, popychaniem, kopaniem, znęcaniem się fizycznym nad drugą osobą, zmuszaniem człowieka do upokarzających czynności lub też gwałtem. Jednakże przemocą jest również poniżanie psychiczne człowieka, oczernianie go, wyzywanie, ranienie jego uczuć, niszczenie jego poczucia własnej wartości, niszczenie przedmiotów, do których jest przywiązany, głodzenie, ograniczanie swobody drugiej osoby w sposób przekraczający normy moralne, izolowanie od otoczenia. Przemoc może przybierać wiele form, może być zarówno skutkiem, jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie. Bez wątplenia należy zaklasyfikować ją do kategorii zachowań negatywnych o dużej szkodliwości społecznej. Mimo, że w relacjach międzyludzkich obecna była od zawsze, o przemocy w rodzinie mówiło się niewiele, jakby nie zauważając jej jako poważnego zaburzenia w funkcjonowaniu rodziny. Takiego, które w konsekwencji prowadzi do znacznych naruszeń norm moralnych i prawnych, tragicznych skutków psychologicznych, a w skrajnych przypadkach do poważnych okaleczeń i zabójstw. Dla lepszego rozpoznania zjawiska przemocy w rodzinie konieczne jest jej zdefiniowanie. Zgodnie z art. 2 pkt 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o Przeciwdziałaniu Przemocy w Rodzinie przemoc w rodzinie rozumiana jest jako *„jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób wymienionych w pkt 1 (tj. osób najbliższych lub innych osób wspólnie zamieszkujących, lub gospodarujących.), w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.”*

Natomiast przez członka rodziny należy rozumieć osobę najbliższą w rozumieniu art. 115 § 11 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – kodeks karny (Dz.U. z 2020 r. poz. 1444), a także inną osobę wspólnie zamieszkującą lub gospodarującą. Osobą najbliższą jest małżonek, wstępny (rodzice, dziadkowie, pradziadkowie), zstępny (dzieci, wnuki, prawnuki), rodzeństwo, powinowaty w tej samej linii lub stopniu, osoba pozostająca w stosunku przysposobienia oraz jej małżonek, a także osoba pozostająca we wspólnym pożyciu. Konwencja stambulska (Konwencji Rady Europy o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej sporządzona w Stambule 11 maja 2011 r. (Dz. U. z 2015 r. poz. 961, z późn. zm.) posługuje się pojęciem „przemoc domowa”, którą definiuje jako *wszelkie akty fizycznej, seksualnej, psychologicznej lub ekonomicznej przemocy występujące w rodzinie lub gospodarstwie domowym lub pomiędzy byłymi lub obecnymi małżonkami lub partnerami, niezależnie od tego, czy sprawca i ofiara dzielą miejsce zamieszkania, czy też nie.*

Na zjawisko przemocy w rodzinie można patrzeć z różnych punktów widzenia przyjmując perspektywę indywidualną, systemową lub społeczną. Perspektywa indywidualna to spojrzenie przez pryzmat osoby doświadczającej przemocy lub przez pryzmat sprawcy. Perspektywa systemowa to ukazanie możliwych form wsparcia dla osób uwikłanych w przemoc oraz opis metod wsparcia. Perspektywa społeczna to odbiór społeczny zjawiska przemocy w rodzinie, postawy członków lokalnej społeczności wobec aktów przemocy, prospołeczność obywateli, postawy i czynniki mogące sprzyjać przemocy lub ją usprawiedliwiać. Na przemoc w rodzinie można spojrzeć również z perspektywy prawnej, moralnej, psychologicznej i społecznej. Z punktu widzenia prawa przemoc w rodzinie to przestępstwo, którego odmiany określone są w różnych kodeksach i odpowiednio karane. Najczęściej stosowany art. 207 kodeksu karnego dotyczy znęcania się fizycznego lub psychicznego nad członkiem rodziny i przewiduje karę pozbawienia wolności. Perspektywa moralna pokazuje, że dokonywanie przemocy to krzywdzenie słabszego i jest złem moralnym. Sprawca powinien podlegać sankcjom własnego sumienia i potępieniu ze strony innych ludzi. Moralna ocena przemocy powinna powstrzymywać sprawców i motywować świadków do pomagania. Psychologiczne spojrzenie na przemoc domową zwraca naszą uwagę na cierpienie i bezradność ofiary, odsłania mechanizmy wewnętrzne i sytuacyjne sterujące przemocą oraz złożone procesy interakcji między sprawcą i ofiarą. Psychologiczne zrozumienie przemocy odgrywa podstawową rolę przy pomaganiu ofiarom w wyzwaniu się od przemocy i w naprawianiu szkód, jakie poczyniła w ich życiu. Z perspektywy społecznej widać czynniki zawarte w obyczajach i postawach, które mogą sprzyjać przemocy lub ją usprawiedliwiać. Z drugiej strony w przeciwdziałanie przemocy mogą angażować się znaczące siły społeczne i wywierać wpływ na stan spraw publicznych.

b) Rodzaje i typy przemocy.

Wyróżnia się następujące formy:

• Przemoc fizyczną, czyli wszelkiego rodzaju działania bezpośrednie z użyciem siły, których rezultatem jest nieprzypadkowe zranienie, celowe sprawienie bólu lub inne obrażenia ciała np.: popychanie, obezwładnianie, policzkowanie, szczypanie, kopanie, duszenie, bicie otwartą ręką, pięścią lub przedmiotami, oblewanie wrzątkiem lub substancjami żrącymi, użycie broni.

• Przemoc psychiczną, czyli zachowania o charakterze poniżającym, prowadzące do zniszczenia pozytywnego obrazu własnej osoby, wykorzystuje zazwyczaj mechanizmy psychologiczne, np.: wyśmiewanie, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie, narzucanie własnych poglądów, ciągle krytykowanie, kontrolowanie, ograniczanie kontaktów z innymi ludźmi, stosowanie groźb, szantażowanie.

• Przemoc seksualną, rozumianą jako wymuszanie różnego rodzaju niechcianych zachowań, w celu zaspokojenia potrzeb seksualnych sprawcy np.: nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, seksu z osobami trzecimi, sadystycznych form współżycia, a także krytykowanie zachowań seksualnych.

• Przemoc ekonomiczną (finansową), która prowadzi do całkowitego uzależnienia finansowego od sprawcy, np. poprzez odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie podjęcia pracy, niezaspokajanie podstawowych potrzeb rodziny, okradanie, zaciąganie kredytów i zmuszanie do zaciągania pożyczek wbrew woli współmałżonka.

• Zaniedbanie, czyli ciągle niezaspokajanie podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych np. brak opieki i uniemożliwianie zaspokajania podstawowych potrzeb fizjologicznych (związanych ze snem, jedzeniem, higieną).

Aby lepiej zrozumieć zjawisko przemocy w rodzinie należy również rozważaniami objąć inne aspekty przemocy. J. Mellibruda (1997) wyróżnia dwie jej formy, tzw. typy przemocy wewnątrzrodzinnej:

• Przemoc gorąca, gorącą przemoc mogą powodować negatywne i intensywne przeżycia związane z frustracją, zablokowaniem jakiś dążeń, z niespełnianiem pragnień i oczekiwań. Pojawia się agresywna reakcja na stres, która nie zostaje powstrzymana i kieruje się przeciw członkowi rodziny. Istotnym czynnikiem bywa przekonanie sprawcy o niezdolności ofiary do obrony i poczucie własnej bezkarności. Słabość ofiary wynika z przewagi fizycznej sprawcy lub okoliczności, w których sprawca uzyskuje władzę psychiczną. Towarzyszy mu wtedy poczucie, że „może sobie na wiele pozwolić”. Przejawia się ona w postaci napadów furii, złości, wyładowań emocjonalnych. Jest to przemoc naładowana agresją, występująca zwykle w afekcie. Towarzyszą jej bogate formy ekspresji (krzyki, gwałtowne zadawanie bólu, wyzwiska).

• Przemoc chłodna, przemoc chłodna wydaje się znacznie spokojniejsza, choć czasem jest to spokój pozorny, skrywający silne emocje, ale skutecznie tłumione i kontrolowane. Polega na realizowaniu przez sprawcę specyficznego scenariusza zapisanego w jego umyśle, a czasem również w obyczajach i środowiskowej kulturze. Człowiek realizujący taki scenariusz przemocy, zmierzając do jakiegoś celu jest gotowy do wtargnięcia na wewnętrzne terytorium psychiczne swego dziecka lub współmałżonka. Znajduje dla tego usprawiedliwienie nawet wtedy, gdy jest świadomy cierpienia, które spowodował. Przemoc taka jest narzędziem oddziaływania zmierzającego nieraz do wzniosłych celów, które uzasadniają bolesne dla bliskiej osoby środki. Jednym ze szczególnie ważnych źródeł przemocy jest skrywane i dotkliwe poczucie niemocy, impotencji fizycznej lub psychicznej, które sprawca stara się zagłuszyć, a czasem zanegować poprzez akty przemocy.

c) Fazy cyklu przemocy.

Aby móc lepiej zrozumieć dlaczego osobom doznającym przemocy tak trudno zmienić swoją sytuację, ważne jest przyjrzenie się specyfice relacji między osobą stosującą przemoc, a ofiarą. Zdecydowana większość osób nie doświadcza przemocy w sposób ciągły, gdyż przemoc ma tendencję do powtarzania się według określonej, zauważalnej prawidłowości. Istnienie tych cykli pozwala także lepiej wyjaśnić proces wiktyimizacji (stawiania się ofiarą, traktowania siebie jako ofiary) osób doznających przemocy, a także pojawiający się w ich zachowaniu syndrom wyuczonej bezradności. W cyklu przemocy występują trzy niezależne fazy, zmienne pod względem swej intensywności i czasu trwania:

- 1) faza narastającego napięcia – jest to początek cyklu, który charakteryzuje się wzrostem napięcia i natężeniem sytuacji konfliktowych,

- 2) faza ostrej, gwałtownej przemocy – to druga faza, w której następuje wybuch gniewu i wyładowanie agresji; agresja w tej fazie może być zagrażająca dla zdrowia i życia ofiary, moment zakończenia aktu przemocy zależy wyłącznie od sprawcy i nie ma żadnego związku z zachowaniem ofiary (sygnały jej bólu i cierpienia nie wyciszają agresji),
- 3) faza „miodowego miesiąca” – to trzecia faza w czasie, w trakcie której sprawca wyraża swoją skruchę, okazuje żal, obiecuje, że już nigdy więcej nie skrzywdzi ofiary lub po prostu zachowuje się tak jak gdyby przemoc nie miała miejsca; faza ta jest przemijająca i bez specjalistycznej pomocy kończy się nawrotem przemocy spowodowanym ponownym wzrostem napięcia u sprawcy.
- 4) faza „miodowego miesiąca” zatrzymuje ofiarę w sytuacji przemocy, bo łatwo pod jej wpływem zapomnieć o koszmarze pozostałych dwóch faz. Prawdziwe zagrożenie, jakie niesie za sobą ta faza jest związane z tym, że przemoc w następnym cyklu zazwyczaj jest gwałtowniejsza i za każdym razem narasta. Jeśli już raz doszło do użycia przemocy, będzie ona się powtarzać dopóki nie zostanie przerwana, najczęściej przez interwencję z zewnątrz.

3. Akty prawa krajowego oraz inne dokumenty wydane przez organy państwowe związane ze zjawiskiem przemocy w rodzinie.

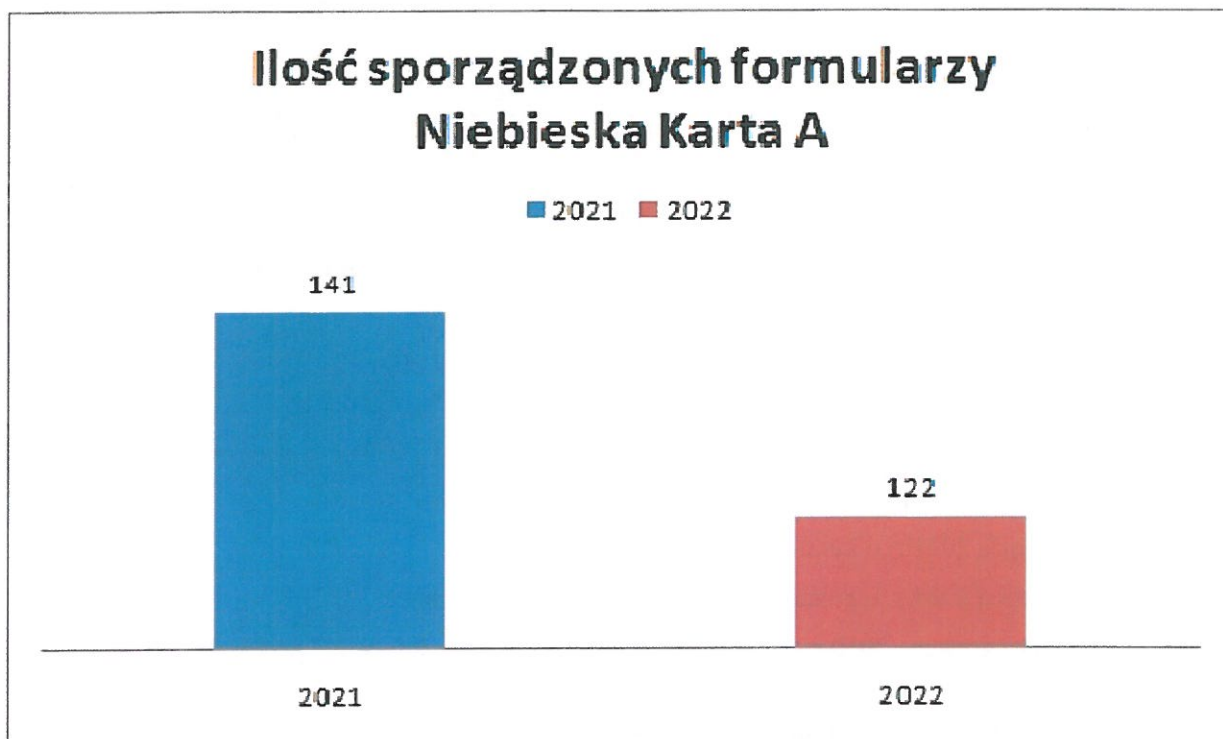
- Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy.
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks postępowania karnego.
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny.
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny wykonawczy.
- Ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. o kuratorach sądowych.
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.
- Ustawa z dnia 10 czerwca 2010 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw.
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej.
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomani.
- Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 26 lutego 2013 r. w sprawie sposobu wykonywania obowiązków i uprawnień przez kuratorów sądowych w sprawach karnych wykonawczych.
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lutego 2011 r. w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, kwalifikacji osób zatrudnionych w tych ośrodkach, szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz kwalifikacji osób prowadzących oddziaływanie korekcyjno-edukacyjne.
- Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 31 marca 2011 r. w sprawie procedury postępowania przy wykonywaniu czynności odebrania dziecka z rodziny.
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie Procedury Niebieskie Karty oraz wzorów formularzy Niebieska Karta.
- Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji.
- Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie
- Ustawa z dnia 30 kwietnia 2020 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2020 r. poz. 956)
- Konwencja Rady Europy o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej z dnia 11 maja 2011 r. (Dz. U. z 2015 r. poz. 961)

4. Diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie na terenie miasta Świętochłowice.

Poniższa diagnoza sporządzona została na podstawie danych przekazanych przez podmioty działające w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Celem diagnozy jest ocena skali zjawiska przemocy domowej na terenie miasta Świętochłowice.

W okresie ostatnich dwóch lat zauważono niewielki spadek liczby sporządzonych Niebieskich Kart. Zestawienie przedstawia wykres nr 1.

1) Wykres 1. Liczba sporządzonych formularzy Niebieska Karta A



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Zespołu Interdyscyplinarnego

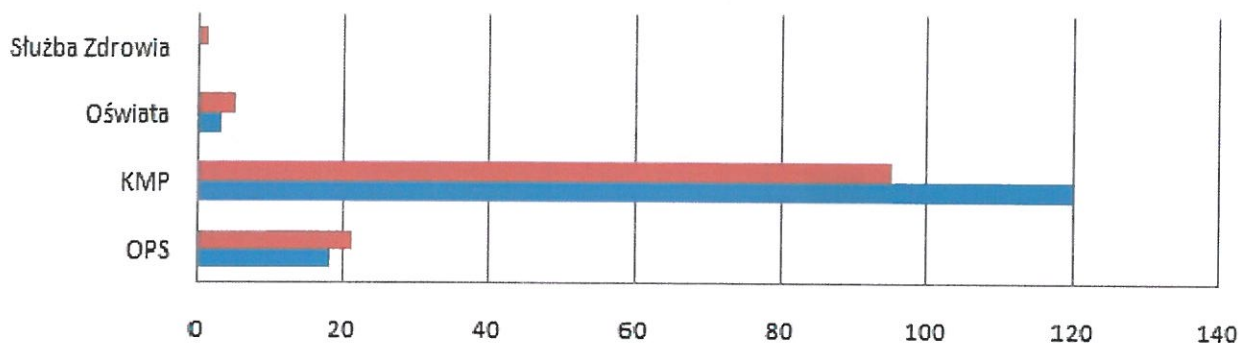
Zgodnie z § 2 pkt. 1 Rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie procedury Niebieskiej Karty oraz wzorów formularzy Niebieska Karta A wszczęcie procedury następuje przez wypełnienie formularza Niebieska Karta Część A przez przedstawicieli następujących podmiotów:

- jednostek organizacyjnych pomocy społecznej
- gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych
- policji
- oświaty
- ochrony zdrowia

Wykres nr 2 przedstawia liczbę wszczętych procedur Niebieskiej Karty przez przedstawicieli uprawnionych podmiotów na przestrzeni lat 2021-2022. Z danych wynika, iż przeważająca ilość formularzy Niebieska Karta Część A sporządzana jest przez funkcjonariuszy Policji. Najczęściej dokonuje się to podczas przeprowadzanych interwencji domowych.

Wykres 2. Liczba sporządzonych formularzy „Niebieska Karta część A” z uwzględnieniem podmiotów wszczynających procedurę w latach 2021-2022.

Liczba sporządzonych formularzy Niebieska Karta A przez podmioty



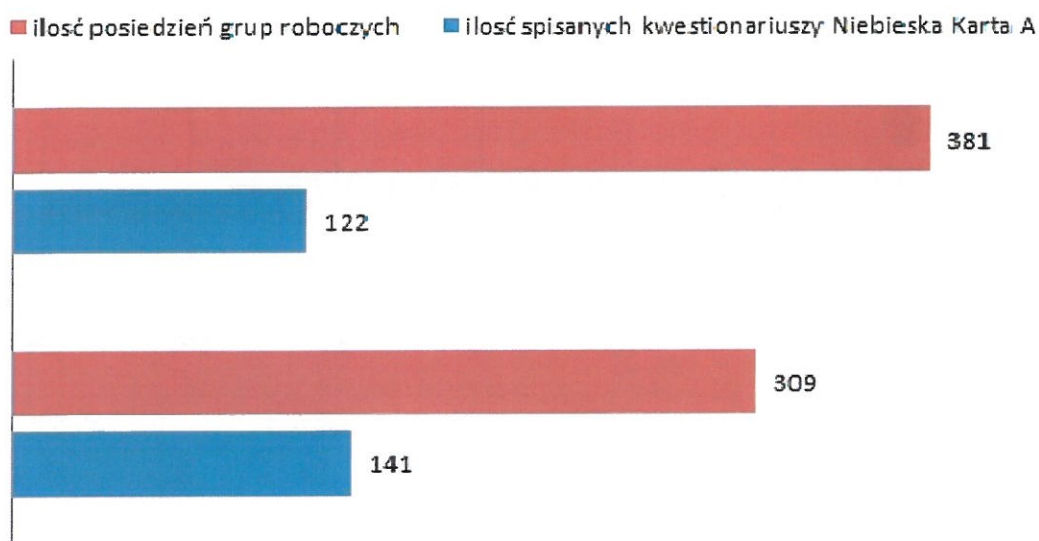
	OPS	KMP	Oświata	Służba Zdrowia
■ 2022	21	95	5	1
■ 2021	18	120	3	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Zespołu Interdyscyplinarnego

Do pracy z każdą rodziną dotkniętą przemocą Zespół Interdyscyplinarny powołuje grupę roboczą, w skład której wchodzi przedstawiciele wymienionych wyżej podmiotów/instytucji. W wykresie nr 3 ujęto dane dotyczące liczbę Niebieskich Kart w zestawieniu z liczbą posiedzeń grup roboczych. Rok 2021 r. cechuje się mniejszą liczbą odbytych posiedzeń grup roboczych, ma to związek z wprowadzonymi w całym kraju obostrzeniami związanymi z epidemią COVID-19. Nie znaczy to jednak, że rodziny z problemem przemocy zostały pozbawione należnego im wsparcia. Pracownicy socjalni oraz dzielnicowi na bieżąco monitorowali sytuację w rodzinach, kontaktowali się z osobami pokrzywdzonymi, a w razie potrzeby inicjowali dalsze działania.

Wykres 3. Liczba rodzin objętych procedurą Niebieskie karty w stosunku do liczby posiedzeń w latach 2021-2022

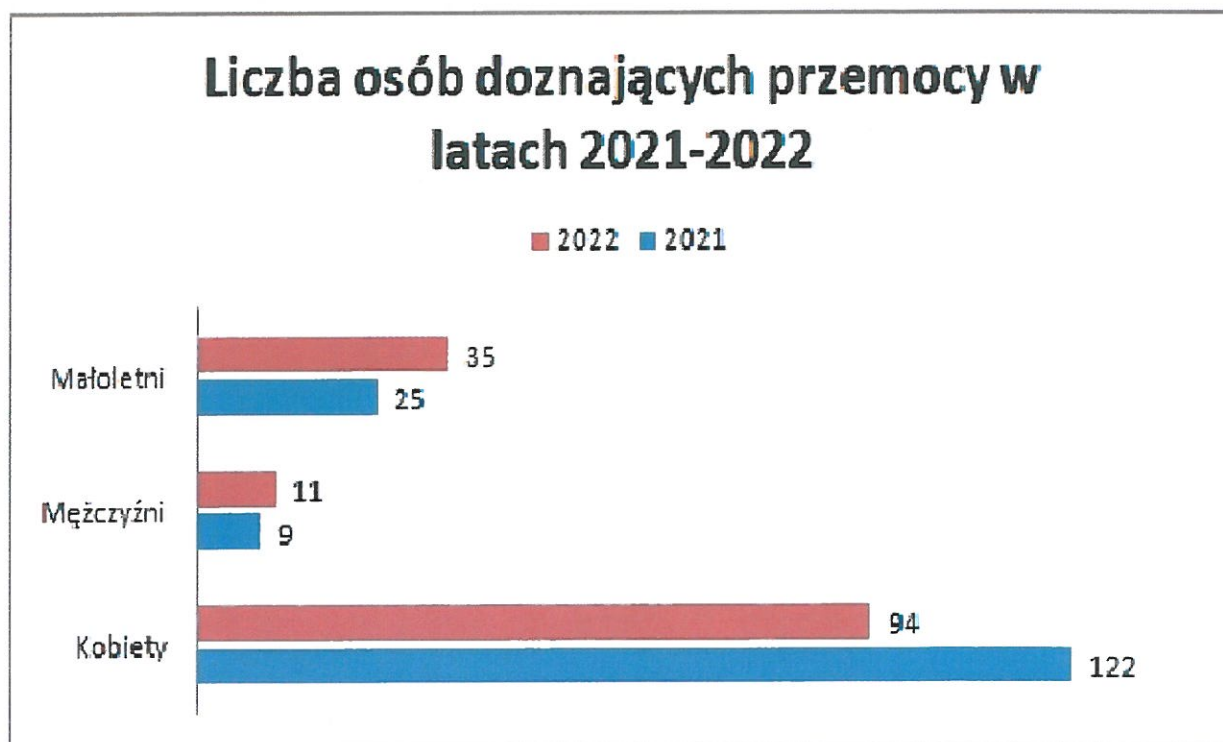
Ilość spisanych kwestionariuszy Niebieska Karta A w stosunku do liczby posiedzeń grup roboczych



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Zespołu Interdyscyplinarnego

Charakterystyczną cechą przemocy w rodzinie jest dysproporcja sił, dlatego najczęściej dotyka ona osoby słabsze. Zwykle są to kobiety, dzieci oraz osoby starsze lub niepełnosprawne. Z analizy danych Zespołu Interdyscyplinarnego wynika, że na terenie miasta Świętochłowice osobami najczęściej doznającymi przemocy są kobiety, natomiast osobami najczęściej stosującymi przemoc – mężczyźni. Poniższy wykres nr 4 przedstawia liczbę osób doznających przemocy.

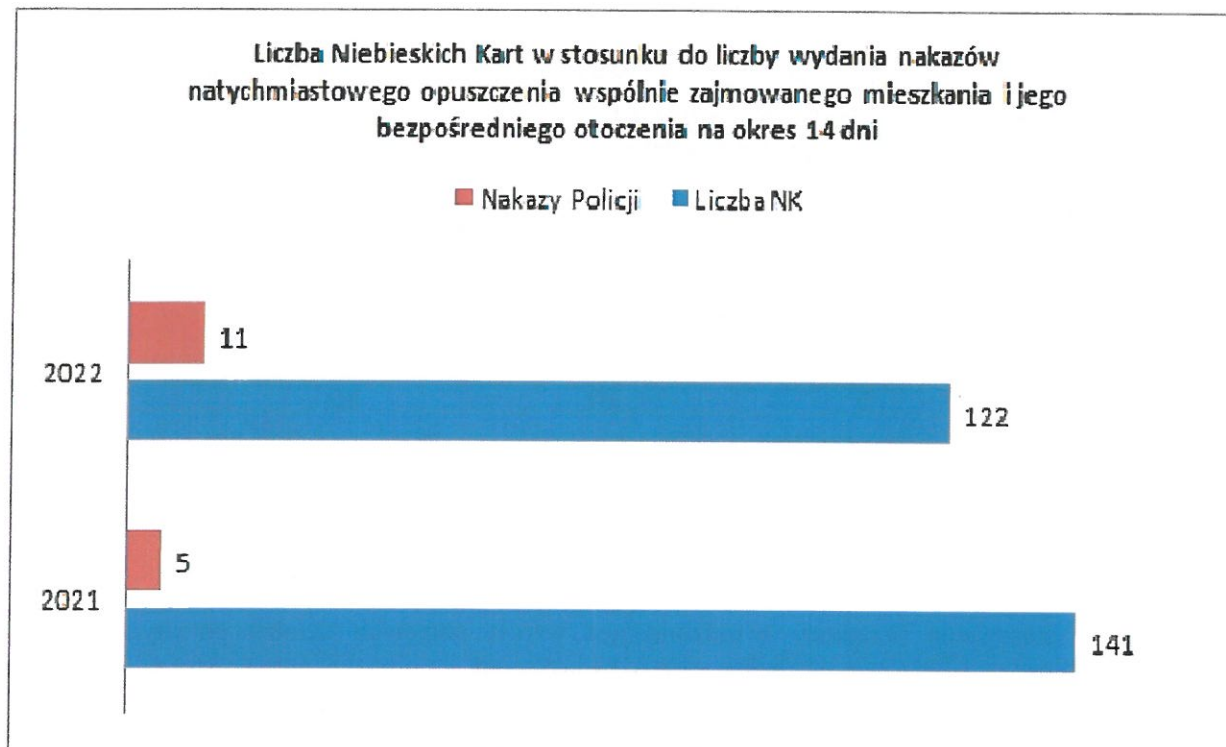
Wykres 4. Liczba osób doznających przemocy w latach 2021- 2022



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Zespołu Interdyscyplinarnego

Wykres nr 5 przedstawia liczbę procedur Niebieskie Karty w poszczególnych latach w porównaniu do liczby wydanych przez Policję nakazów natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania jego bezpośredniego otoczenia/zakaz zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia na okres 14 dni. Na wykresie można zauważyć wzrost wydawanych przez Policję nakazów/zakazów.

Wykres 5. Liczba Niebieskich kart w których zastosowano Policyjny nakaz/zakaz

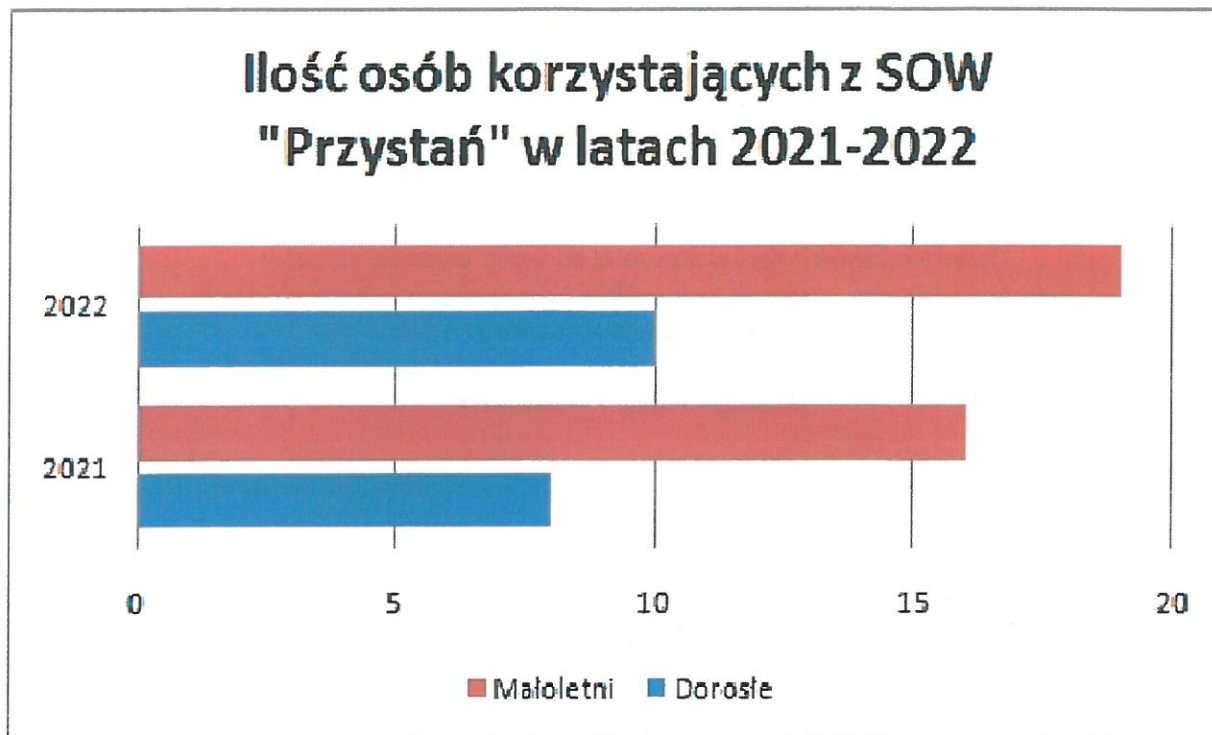


Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Zespołu Interdyscyplinarnego

Wykres nr 6 przedstawia liczbę osób korzystających z usług Specjalistycznego Ośrodka Wsparcia dla ofiar przemocy „Przystań” w Świętochłowicach. Na poniższej grafice można dostrzec wzrost osób dorosłych oraz małoletnich korzystających z całodobowego wsparcia.

Wykres 6. Liczba osób korzystających z całodobowej pomocy SOW Przystań

Ilość osób korzystających z SOW "Przystań" w latach 2021-2022



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Zespołu Interdyscyplinarnego

Konsekwencją stosowania przemocy w rodzinie jest wzrost podjętych działań prawnych ze strony Prokuratury Rejonowej w Chorzowie względem sprawców przemocy, co obrazuje nam wykres nr 7.

Wykres 7. Działania podjęte przez Prokuraturę Rejonową w Chorzowie względem sprawców przemocy

Działania podjęte przez Prokuraturę Rejonową w Chorzowie względem sprawców przemocy

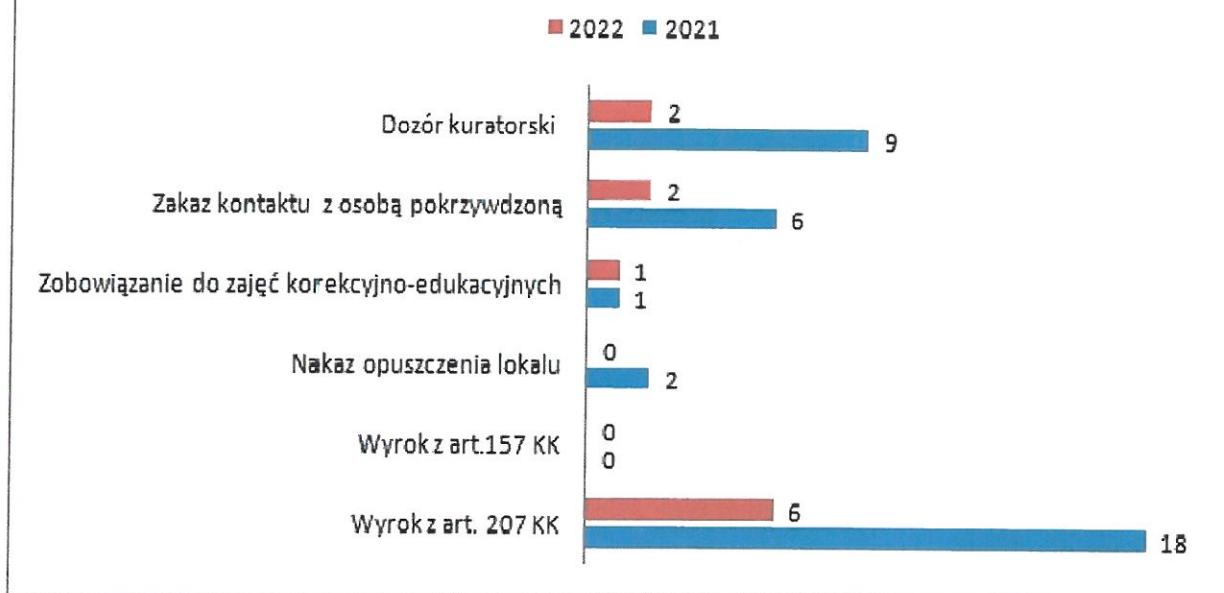


Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Zespołu Interdyscyplinarnego

Zakończone postępowania w okresie od 2021 r. do 2022 r. w Wydziałach Karnych Sądu Rejonowego w Chorzowie z obszaru miasta Świętochłowice, prezentują się w sposób zaprezentowany na wykresie nr 8.

Wykres 8. Działania podjęte przez Sąd Rejonowy w Chorzowie względem sprawców przemocy

Działania podjęte przez Sąd Rejonowy w Chorzowie względem sprawców przemocy



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Zespołu Interdyscyplinarnego

5. Adresaci Programu.

Program kierowany jest do osób zamieszkujących na terenie miasta Świętochłowice, w szczególności do:

- Osób doświadczających przemocy domowej - zarówno dzieci, jak i osób dorosłych,
- Osób stosujących przemoc względem osób bliskich,
- Świadków przemocy w rodzinie,
- Małoletnich dzieci w wieku przedszkolnym,
- Dzieci i młodzieży w wieku szkolnym,
- Indywidualnych osób oraz instytucji zaangażowanych w pracę z osobami doznającymi przemocy, dopuszczającymi się aktów agresji oraz świadkami przemocy domowej,
- Społeczności lokalnej w zakresie działań edukacyjnych i profilaktycznych.

6. Zadanie Programu.

Zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie, ochrona rodzin zagrożonych przemocą domową, pomaganie osobom dotkniętym przemocą, a także oddziaływanie na osoby stosujące przemoc jest nadrzędnym celem, który powinien łączyć aktywności wszystkich działających na terenie miasta podmiotów zajmujących się problemem przemocy domowej.

Założenia programu oparte są na czterech głównych obszarach ustalających kierunki działań:

- A - Profilaktyka, diagnoza i edukacja społeczna.
- B - Ochrona i pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie.
- C - Oddziaływanie na osoby stosujące przemoc w rodzinie.
- D - Podnoszenie kompetencji, rozwijanie i doskonalenie umiejętności służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- E – Dostosowanie infrastruktury instytucjonalnej do potrzeb osób zagrożonych lub dotkniętych przemocą w rodzinie.

a) Główny cel Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony ofiar Przemocy w Rodzinie Miasta Świętochłowiec na lata 2023 - 2026 stanowi:

Zintensyfikowanie działań prowadzących do zmniejszenia skali zjawiska przemocy domowej, zapobieganiu jego eskalacji oraz zwiększenie skuteczności podejmowanych działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie miasta Świętochłowiec.

Powyższy cel realizowany będzie poprzez uskutecznianie celów szczegółowych, które stanowią odniesienie do czterech głównych założeń Programu.

b) Cele szczegółowe

OBSZAR A

Profilaktyka, diagnoza społeczna i edukacja społeczna

Cel: Zintensyfikowanie działań profilaktycznych, diagnostycznych i edukacyjnych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie

.	Działanie	Realizatorzy	Czas realizacji	Przewidywane efekty
1	Działania profilaktyczno-edukacyjne, w tym: §zajęcia profilaktyczno-edukacyjne dla dzieci przedszkolnych i szkolnych oraz dla młodzieży szkolnej, §rozmowy z rodzicami §stworzenie i rozpowszechnianie materiałów edukacyjnych, §prowadzenie poradnictwa §poszerzenie wiedzy na temat skutków przemocy	Przedszkola Miejskie Wszystkie typy szkół Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna Placówki opiekuńczo-wychowawcze wsparcia dziennego Organizacje pozarządowe Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia Rodzin dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Przystań“, Komenda Miejska Policji Urząd Miasta uprawnione podmioty do realizacji zadań	2023-2026	Wzrost świadomości społecznej w różnych grupach wiekowych, szczególnie wśród dzieci i młodzieży szkolnej dotyczącej przemocy w rodzinie na terenie Miasta Świętochłowiec. Uwrażliwienie na problem przemocy. Świadomość mechanizmów przemocy w rodzinie, w tym ich społeczna szkodliwość i społeczno-kulturowe uwarunkowania. Wzrost świadomości społeczności lokalnej dotyczącej symptomów występowania zjawiska przemocy oraz możliwości uzyskania pomocy oraz udzielenia wsparcia. Poprzez kampanie informującą Aktywna postawa jednostek wobec zjawiska

				<p>przemocy w rodzinie.</p> <p>Obalanie stereotypów na temat przemocy w rodzinie, usprawiedliwiających jej stosowanie.</p> <p>Świadomość opiekunów małoletnich na temat prawnego zakazu stosowania kar cielesnych wobec dzieci. Promowanie metod wychowawczych bez użycia przemocy.</p> <p>Zwiększenie świadomości społecznej dotyczącej przemocy</p>
2.	<p>Diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie na obszarze gminy</p> <p>Dokumentowanie podejmowanych działań</p> <p>Prowadzenie statystyki dotyczącej skali problemu na terenie miasta</p>	<p>Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie we współpracy z innymi podmiotami zajmującymi się problemem przemocy w rodzinie</p>	2023-2026	<p>Ustalenie skali zjawiska na terenie gminy oraz jej zmiany w czasie.</p> <p>Diagnoza statusu społecznego, materialnego oraz metryki osób dotkniętych przemocą w rodzinie na terenie miasta.</p>

OBSZAR B

Ochrona i pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie

Cel: Zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób dotkniętych przemocą w rodzinie

L.p.	Działanie	Realizatorzy	Czas realizacji	Przewidywane efekty
1	<p>Pomoc specjalistyczna dla osób doświadczających przemocy w rodzinie: §psychologiczna, §prawna, §socjalna, §terapia rodzinna, §mediacje rodzinne,</p>	<p>podmioty działające w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie, organizacje pozarządowe</p>	2023-2026	<p>Wzrost poczucia bezpieczeństwa.</p> <p>Zwiększenie dostępności i dalszy rozwój form wsparcia dla osób</p>

	§inna.			<p>doświadczających przemoc w rodzinie.</p> <p>Poszerzenie wiedzy osób dotkniętych przemocą na temat możliwości uzyskania pomocy.</p> <p>Nawiązywanie, rozwijanie i wzmacnianie współpracy między instytucjami działającymi w obszarze przeciwdziałania przemocy.</p> <p>Upowszechnianie informacji w zakresie możliwości i form uzyskania pomocy, w szczególności: medycznej, psychologicznej, pedagogicznej, prawnej, socjalnej, zawodowej i rodzinnej.</p>
2	Udzielenie schronienia osobie doświadczającej przemocy w rodzinie.	<p>Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Przystań“.</p> <p>Pieczą zastępczą: Pogotowie Rodzinne, Placówki opiekuńczo-wychowawcze.</p> <p>Inne podmioty uprawnione do realizacji zadania</p>	2023-2026	Zagwarantowanie bezpieczeństwa osobom krzywdzonym.
3	Działania interwencyjne wobec osób doświadczających przemocy w rodzinie.	<p>Komenda Miejska Policji</p> <p>Straż Miejska</p>	2023-2026	Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa osoby doznającej

		Ośrodek Pomocy Społecznej Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Przystań“		przemocy ze strony osoby bliskiej. Zabezpieczenie osoby doświadczającej przemocy.
4	Prowadzenie monitoringu i realizowanie planu pomocy w ramach procedury "Niebieska Karta".	Komenda Miejska Policji Straż Miejska Ośrodek Pomocy Społecznej Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Przystań“ Kuratorzy dla dorosłych i rodzinni	2023-2026	Zwiększenie bezpieczeństwa osób doznających przemocy w rodzinie.
5	Opracowanie i realizacja indywidualnych i grupowych działań edukacyjnych kierowanych do osób dotkniętych przemocą w rodzinie, w szczególności w zakresie rozwiązań prawnych i zagadnień psychologicznych dotyczących reakcji na przemoc w rodzinie.	Ośrodek Pomocy Społecznej Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna Jednostki oświaty Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Przystań”	2023-2026	Zwiększenie świadomości na temat możliwości uzyskania pomocy i dostępnych form wsparcia.
6	Tworzenie i realizacja programów profilaktycznych i terapeutycznych dla dzieci i młodzieży z rodzin dotkniętych przemocą w rodzinie	Podmioty realizujące zadania z zakresu przemocy, podmioty realizujące zadania z zakresu pomocy społecznej	2023-2026	Zwiększenie świadomości na temat możliwości uzyskania pomocy i dostępnych form wsparcia.
7.	Przeprowadzenie warsztatów, szkoleń lub innej formy szkolenia w zakresie m.in. : zapobieganiu powielaniu złych wzorców rodzinnych i środowiskowych, propagowaniu prawidłowych wzorców rodzicielskich, nabywaniu umiejętności radzenia sobie w sytuacjach kryzysowych	Podmioty realizujące zadania z zakresu przemocy, podmioty realizujące zadania z zakresu pomocy społecznej inne podmioty uprawnione do realizacji zadania organizacje pozarządowe	2023-2026	Zwiększenie świadomości na temat zjawiska przemocy w rodzinie

OBSZAR C

Oddział .

ywanie na osoby stosujące przemoc w rodzinie

Cel: Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie

L.p.	Działanie	Realizatorzy	Czas realizacji	Przewidywane efekty
1	Pomoc specjalistyczna dla osób stosujących przemoc w rodzinie: §psychologiczna, §prawna, §terapia rodzinna.	jednostki działające w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie, organizacje pozarządowe	2023-2026	Zminimalizowanie zjawiska przemocy w rodzinie Zmiana postawy szkodliwej społecznie Reintegracja rodzin
2	Zajęcia korekcyjno-edukacyjne dla osób stosujących przemoc w rodzinie	Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Przystań“ inne podmioty uprawnione do realizacji zadań	2023-2026	Przerwanie przemocy Zmiana postawy szkodliwej społecznie
3	Program psychologiczno-terapeutyczny	Podmioty uprawnione do realizacji zadania organizacje pozarządowe	2023-2026	Przerwanie przemocy Zmiana postawy szkodliwej społecznie
4	Działania interwencyjne wobec osób stosujących przemoc w rodzinie. Uniemożliwienie kontaktowania się osób stosujących przemoc w rodzinie z osobami dotkniętymi przemocą przez: §wydanie wobec osoby stosującej przemoc w rodzinie nakazu natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia i zakazu zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia, §występowanie do Prokuratury Rejonowej z wnioskiem o	Komenda Miejska Policji Straż Miejska Ośrodek Pomocy Społecznej Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy Rodzinie „Przystań“	2023-2026	Odizolowanie sprawcy od osoby krzywdzonej Uświadomienie osób stosujących przemoc o konsekwencjach społecznych i prawnych zachowań przemocowych

	<p>nałożenie środków zapobiegawczych wobec osoby stosującej przemoc domową, szatrzymywanie osób, co do których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie, występowanie do Sądu o zastosowanie wobec osób stosujących przemoc w rodzinie środków karnych lub probacyjnych polegających na obowiązku powstrzymywania się od przebywania w określonych miejscach, kontaktowania się lub zbliżania do pokrzywdzonego, nakazie opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia lub zakazie zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia.</p>			
5	<p>Prowadzenie monitoringu, realizowanie planu pomocy w rodzinach doświadczających przemocy w rodzinie w ramach procedury "Niebieska Karta".</p>	<p>Komenda Miejska Policji</p> <p>Ośrodek Pomocy Społecznej</p> <p>Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Przystań“ Kuratorzy dla dorosłych i rodzinni</p>	2023-2026	<p>Przerwanie przemocy w rodzinie</p> <p>Uświadomienie odpowiedzialności za własne czyny</p>

OBSZAR D

Podnoszenie kompetencji, rozwijanie i doskonalenie umiejętności służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Cel: Zwiększenie poziomu kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w celu podniesienia jakości i dostępności świadczonych usług

L.p.	Działanie	Realizatorzy	Czas realizacji	Przewidywane efekty
------	-----------	--------------	-----------------	---------------------

1	<p>Szkolenie i edukacja podmiotów pracujących z osobami doświadczającymi i stosującymi przemoc w rodzinie.</p> <p>Diagnozowanie potrzeb szkoleniowych członków zespołów interdyscyplinarnych oraz grup roboczych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.</p> <p>Wzmocnienie kompetencji zawodowych i przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu osób realizujących zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie</p>	<p>Zespół Interdyscyplinarny</p> <p>inne podmioty uprawnione do realizacji zadania</p>	2023-2026	<p>Doskonalenie zawodowe.</p> <p>Podniesienie kompetencji i wiedzy osób pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie w zakresie zapobiegania, rozpoznawania oraz reagowania na przypadki przemocy w rodzinie.</p>
2	Szkolenie członków Zespołu Interdyscyplinarnego.	uprawnione podmioty do realizacji zadania	2023-2026	Podniesienie kompetencji i wiedzy
3	Kursy, szkolenia, wykłady, warsztaty dla przedstawicieli instytucji realizujących zadania w obszarze przeciwdziałania przemocy	<p>uprawnione podmioty do realizacji zadania</p> <p>organizacje pozarządowe</p>	2023-2026	Wzmocnienie kompetencji zawodowych i przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu osób realizujących zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie

OBSZAR E

Dostosowanie infrastruktury instytucjonalnej do potrzeb osób zagrożonych lub dotkniętych przemocą w rodzinie.

Cel: zwiększenie dostępności do usług dla osób zagrożonych lub dotkniętych przemocą w rodzinie

L.p.	Działanie	Realizatorzy	Czas realizacji	Przewidywane efekty
1	dostosowanie bazy lokalowej do potrzeb osób zagrożonych przemocą w tym osób niepełnosprawnych i starszych	<p>Urząd Miasta,</p> <p>jednostki pomocy społecznej</p> <p>organizacje pozarządowe</p>	2023-2026	zwiększenie dostępności do usług realizowanych przez placówki świadczące pomoc i wsparcie osobom zagrożonym lub dotkniętym

				przemocą w rodzinie
2	zwiększenie bazy lokalowej placówek świadczących pomoc i wsparcie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie	Urząd Miasta organizacje pozarządowe	2023-2026	Poprawa komfortu i zabezpieczenie większej ilości osób dotkniętych przemocą w rodzinie

7. Przewidywane efekty realizacji Programu.

Spodziewanym efektem realizacji powyższych działań jest zwiększenie skuteczności, stworzenie kompleksowego, specjalistycznego systemu wsparcia dla osób i rodzin zagrożonych i dotkniętych przemocą oraz zwiększenie interdyscyplinarnej współpracy między podmiotami działającymi w zakresie rozwiązywania problemu przemocy w rodzinie.

Efekt ten przejawiać się będzie poprzez:

- Wzrost świadomości i wrażliwości społecznej w różnych grupach wiekowych dotyczącej przemocy w rodzinie na terenie Miasta Świętochłowice.
- Podniesienie świadomości społecznej w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zwiększenie wiedzy na temat mechanizmów i skutków przemocy.
- Zmiana postaw społeczności lokalnej wobec problemu przemocy w rodzinie.
- Rozwój, wzmocnienie i upowszechnienie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- Wzrost dostępności do informacji na temat zjawiska przemocy w rodzinie oraz na temat instytucji działających w tym obszarze.
- Zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie na terenie miasta.
- Wzrost poczucia bezpieczeństwa osób krzywdzonych oraz zagrożonych przemocą ze strony osób bliskich.
- Zwiększenie osobom i rodzinom dotkniętym przemocą dostępu do pomocy specjalistycznej, w tym zapewnienie miejsc w całodobowych placówkach udzielających pomocy.
- Poszerzenie wiedzy osób dotkniętych przemocą na temat możliwości uzyskania pomocy.
- Uświadomienie osób stosujących przemoc o konsekwencjach swoich zachowań i odpowiedzialności za własne działania.
- Podniesienie kwalifikacji i wzrost kompetencji osób zajmujących się świadczeniem usług dla osób i rodzin zagrożonych i dotkniętych przemocą oraz osób ją stosujących.
- Podniesienie jakości usług świadczonych na rzecz osób i rodzin zagrożonych, bądź dotkniętych przemocą.

8. Ewaluacja i monitoring wdrażanych działań.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie funkcjonujący w sposób przedstawiony w niniejszym dokumencie obejmuje zadania powiatu w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz pracy z ofiarami i sprawcami przemocy domowej. Systemu pokazuje wysoki stopień jego zorganizowania, a przedstawione procedury – spójność działań profilaktycznych, prewencyjnych, interwencyjnych i pomocowych wobec ofiar i sprawców przemocy w rodzinie. Istotą efektywności funkcjonowania Programu jest realizacja zadań w zakresie, formie i stopniu dostosowanym do potrzeb mieszkańców miasta, zgodnie z przyjętymi procedurami oraz stała współpraca uczestników Programu i monitoring działań. Ewaluacja oznacza systematyczne zbieranie, analizę i interpretację danych w celu określenia wartości polityki społecznej lub programu; dane te mają być wykorzystane przy podejmowaniu decyzji dotyczących tej polityki czy programu. Uzyskane informacje powinny być przydatne dla planowania, rozwoju i realizacji aktualnie przeprowadzonego programu. Ewaluacja jest więc procesem, który rozpoczyna się już w momencie tworzenia programu/projektu. Wtedy bowiem podejmuje się decyzję co

do obszarów ewaluacji i sposobu jej przeprowadzania (tworzenie narzędzi, gromadzenie dokumentacji). W trakcie realizacji projektu trwa ciągła analiza połączona z oceną jakości wykonywanych zadań.

9. Finansowanie Programu.

Źródłem finansowania zadań zawartych w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w mieście Świętochłowice na lata 2023-2026 będą m.in.: środki własne gminy, z budżetu państwa, ze środków Unii Europejskiej, ze środków własnych organizacji pozarządowych. Zadania Programu mogą być również finansowane z innych źródeł pozyskanych w ramach programów, konkursów czy grantów.